

Mielikuvia kaupungista

Kaupunkitulkintaa korun keinoin

Lahden Ammattikorkeakoulu,
Muotoilu- ja taideinstituutti,
Muotoilun koulutusohjelma,
Taideteollinen suuntautumisvaihtoehto,
Koru- ja hopeamuotoilu,
Opinnäytetyö, Minna Vainikka, kevät 2009
Ohjaava opettaja: Essi Sikanen
Opponentti: Iina Vuorivirta

Tiivistelmä

Mielikuvia kaupungista, Kaupunkitulkit korun keinoin
Lahden Ammattikorkeakoulu, Muotoilu- ja taideinstituutti,
muotoilun koulutusohjelma, taideteollinen suuntautumis-
vaihtoehto, koru- ja hopeamuotoilu, Opinnäytetyö Minna
Vainikka, kevät 2009

Opinnäytetyön aiheena on mielikuva kaupunki-
ympäristöstä, jota ilmaistaan korun mediassa. Tavoitteena
on ollut kolmen erilaisen kaupunkiympäristön tulkinta
kaulakoruissa, jotta ne puhuisivat ajasta, nykyhetkestä,
urbanismista, ihmisten suhteista ympäristöihin sekä
paikkojen tarjoamasta kulttuurista ja elämästä. Aihetta
on lähestytty omakohtaisesta näkökulmasta pohtien
kaupunkiympäristöjä, niiden moniulotteisuutta, paikkojen
tunnelmia ja kokemista. Kaupunkiympäristöstä on otettu
kolme viipaletta korujen lähtökohdiksi, joihin tutustuttiin
kuvakollaasien, luonnoksien, sekä ihmisen elinympäristöä
käsittävän kirjallisuuden kautta. Kaupunkiviipaleista
toteutettiin kolme hopeista kaulakoruja naisille, jotka hen-
kivät urbaaniutta.

Avainsanoja: Ympäristö, kaupunki, koru, urbaani

Abstract

Mielikuvia kaupungista, Interpretation of the city by
means of jewellery
Lahti University of Applied Sciences, Bachelor's degree
program in design, Specialization line in applied art, Ma-
jor in jewellery and object design,
thesis work by Minna Vainikka, spring 2009

The theme of the thesis is mental images of the city
environment, which are being expressed in media of
jewellery. The objective was interpretation of three differ-
ent city environments in necklaces, so they would speak
about time, the present moment, urbanism, people's
relation with their habitat as well as the culture and life
offered by locations. The approach to the theme has been
from a personal point of view focusing on city environ-
ments and their complexity, atmospheres of places and
perceptions of them. Three slices were taken from the
cityscape as the basis for the jewellery design and they
were explored with picture collages, by sketching and by
reading literature about human habitat. The cityscape
slices were executed into three silver necklaces for wom-
en that give a breath of urbanism.

Keywords: Environment, city, jewellery, urban

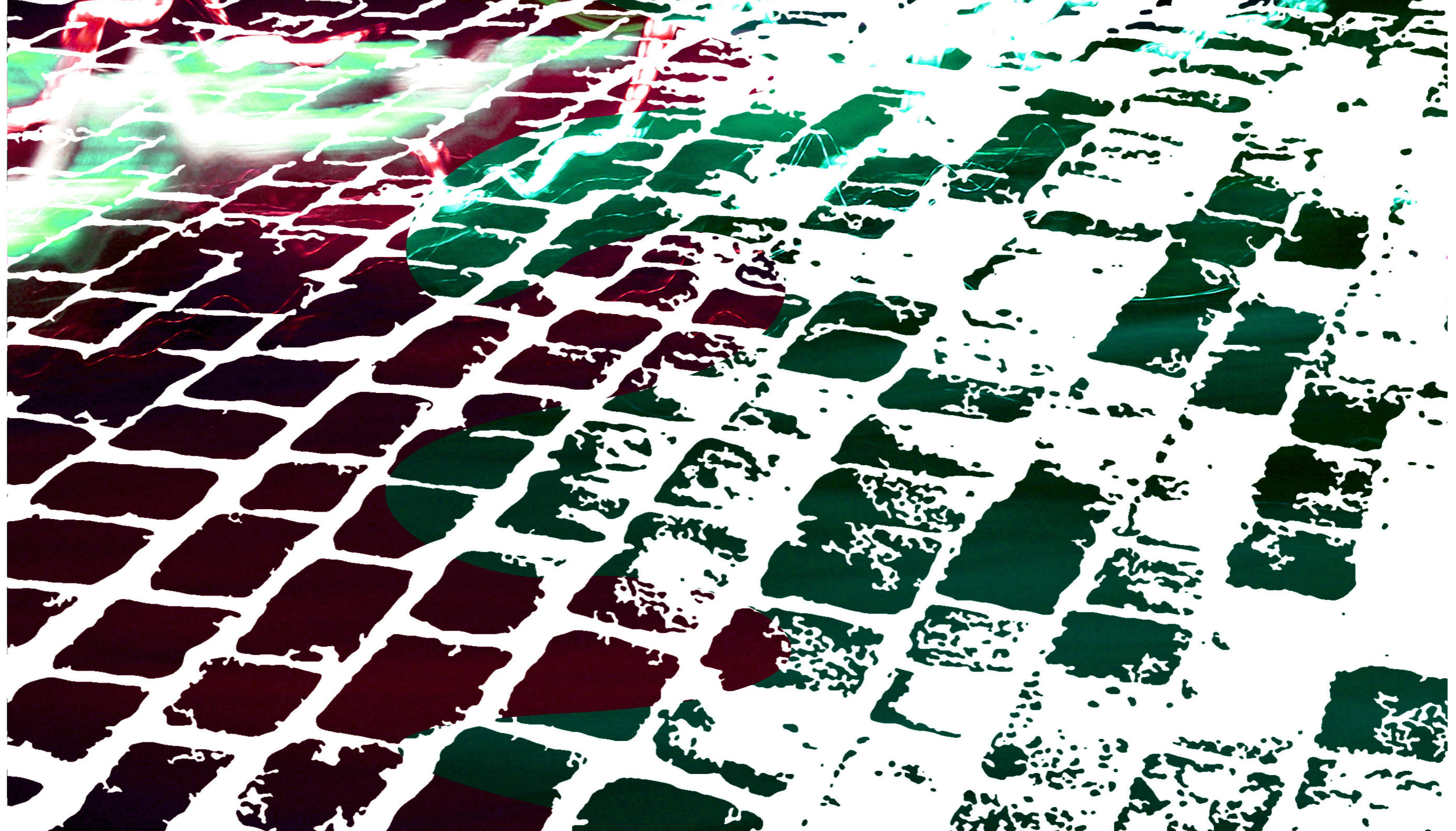

Sisällysluettelo

1.	Johdanto	4
2.	Työ alkaa tunnelmista	6
	2.1 Aihe omasta maailmasta	6
	2.2 Tavoitteena ympäristökokemuksen siirtäminen koruun	8
3.	Ihmisen elinympäristö prosessin juurina	10
	3.1 Ympäristö polkujen luojana	10
	3.2 Maailmankuva muokkaantuu ympäristöistä	12
4.	Keho korun ympäristönä	15
5.	Aihe määrittyy valinnoilla	16
	5.1 Rajauksia maailman kentästä kaupunkimaisemiin	16
	5.2 Ihmisen rakentama ympäristö	18
	5.3 Kaupunkimäärittelyä	19
6.	Kaupunkiviipaleet korumuotoilun lähtökohtana	21
7.	Kaupunkitunnelmat muuttuvat koruiksi	28
	7.1 Tunnelmaa etsimässä	28
	7.2 Kaupunkiviipaleet saavat muodon	36
	7.3 Korujen valmistus	42
8.	Korut	44
9.	Arviointini prosessista	48
10.	Lähteet	49
11.	Liitteet	50

1. Johdanto

Hyvä muotoilutuote saa muotonsa ajatuksesta ja ilmaisukyvystään. Opinnäytetyöni on ollut ilmaisua korualustassa, joka tukeutuu aiheeni tarjoamiin kehyksiin. Aiheeni käsittelee ihmisen moniulotteista ja tunteilla ladattua ympäristökokemusta kaupungeista, joista nostin tarkastelun kohteeksi kolme osittain aikakäsitteellistä siivua. Prosessin tarkoitus on ollut siirtää valitsemiani kaupunkielämyksiä muotoina ja kuvina koruihin, jotka ilmentäisivät pohdintojani aiheen teemoista. Korusarjani aiheiksi valitsin kaupungin historiallisuuden, kaupungin nykyisen pintakerroksen ja uuden tulevaisuutta havittelevan kaupunkirakentamisen. Tulkitsin niitä ajankohdan, ajatusten, puhuttelun ja merkitysten määrittäessä korujen viestejä, jotka kuvastavat omia mielikuviani valitsemistani kaupunkisiivuuista. Halusin korujen puhuvan ajasta, nykyhetkestä, urbanismista, muotokielistä, ihmisten suhteesta ympäristöön ja paikan tarjoamasta kulttuurista ja elämästä. Suunnitteluprosessin aikana olen sukellellut ympäristön estetiikan, tunnelmien ja niiden kokemisen maailmassa, eritellyt kaupunkitodellisuutta, ihastellut graffititaidetta ja tullut todella kiinnostuneeksi arkkitehtuurista. Kuvakollaasit, luonnokset ja pohdinnat aiheen keskeisistä teemoista ovat innoittaneet korujen lopullista syntyä palanen kerrallaan. Korujen tavoite oli välittää kaupunkiajatukseni korun käytön kautta takaisin ympäristönsä, josta ne ovat saaneet alkunsa.

2.1 Aihe omasta maailmasta

Opinnäytetyön aiheen valinnan tullessa ajankohtaiseksi tartuin paikkojen ja tilojen tunnelmiin. Tunnelman ilmiö on kiehtova, se on kuin paikan persoonallisuus ja se kommunikoi ihmisten ja tilanteiden kanssa muuttaen mielialaansa niiden mukaan. Matkustaessani sekä asuessani Englannissa ja jonkin aikaa Espanjassa, olen ollut ikiviehtynyt siihen, kuinka eri paikkoja hallitsee erilainen tunnelma. Paikka pystyy imaisemaan sisäänsä tarjoamalla erilaisen todellisuuden kuin sen ulkopuolella ja oma mieliala voi muuttua hetkessä sen mukaiseksi. Olen tuntenut, kuinka jokainen kaupunki sykkii omanlaistaan, kaikkeen kietoutuvaa henkeä ja niiden asukkaat ovat sen sisällä eläviä hengentuotteita. Tämä henki luo paikan kulttuurin, joka puolestaan saa voimansa sitä kuluttavista ihmisistä. Kaupunkeja voi verrata mehiläispesämaisiiin organismeihin, joissa mehiläiset toimivat yhteistyössä kommunikoiden keskenään ja ovat yhtäläillä riippuvaisia toinen toisistaan kuin pesästään.

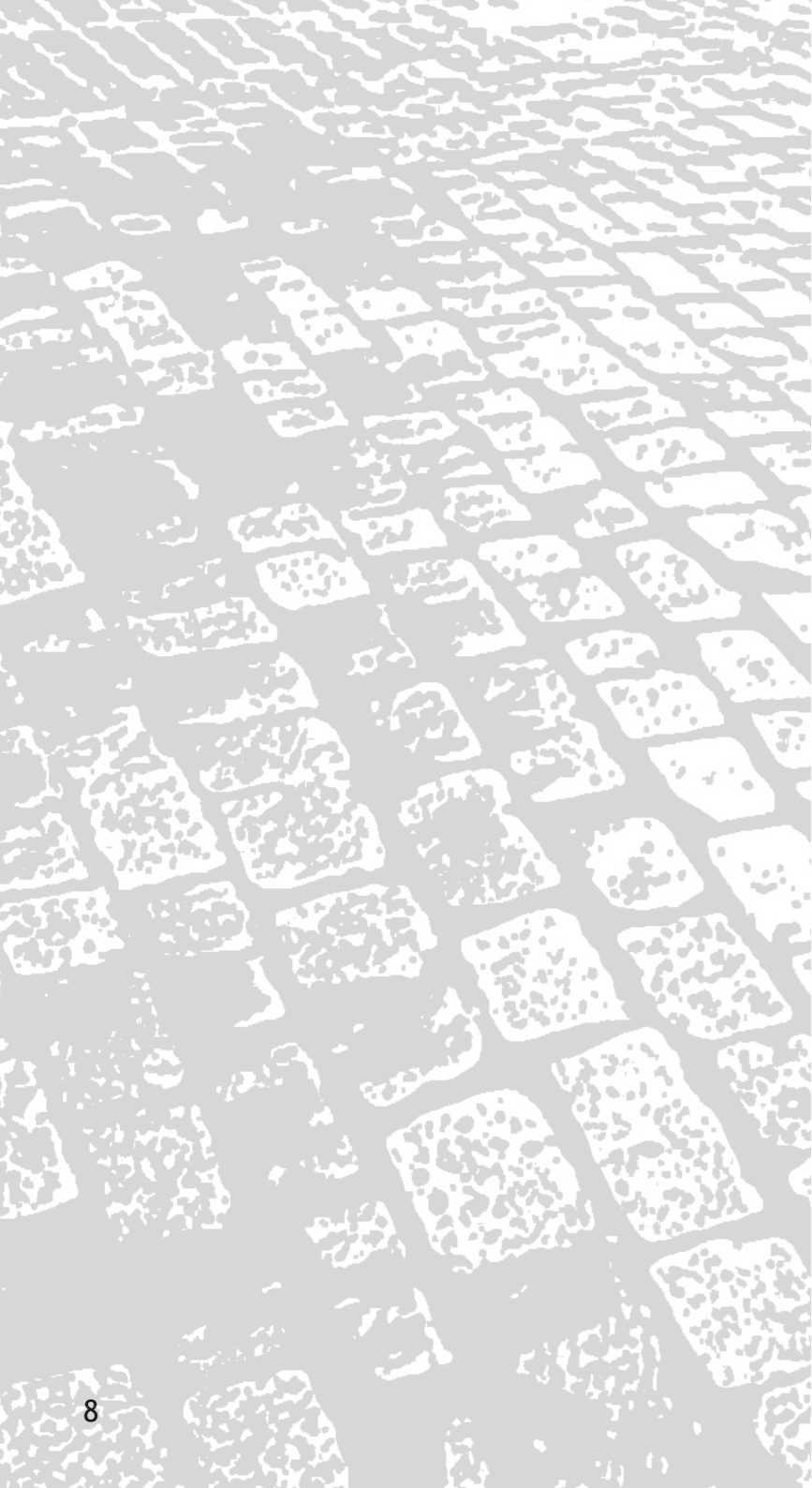
Niin kauan kuin muistan, minulla on ollut polttava himo matkustaa kaukaisimpiin paikkoihin, nähdä maailman hämmäntävä ihmeellisyys omin silmin ja kokea sen monimuotoisuus. Tähän mennessä olen joutunut tyytymään median luomaan tarjontaan, mutta ahmin siitä isoja suupaloja paremman puutteessa oikeita matkoja odotellessa.

Olen tuntenut oloni kotoisemmaksi muualla kuin kotikaupungissani Lahdessa, jota suorastaan inhoan. Koen Lahden kaupunkiympäristön kliiniseksi, tyhjäksi, kylmäksi ja mielikuvituksettomaksi. Missään ei törmää vähäänkään erikoiseen ja outoon, joka olisi riemastuttavaa ja mieltä virittävää. Aivan kuin kaikki yritettäisiin sovittaa mitäänpuhumattomaan mykkään kaavaan, josta pyyhitään pois asukkaiden elämänjälki ja kaikki tavallisesta poikkeava. Huomaan usein etsiväni syytä tälle, miksi pidän vierasta paikkaa miellyttävämpänä ja vetoavampana kuin tuttua. En haluaisi tyytyä tylsään ja tavalliseen, jos voin elää ihmeiden täyttämässä villeydessä. Tämä herättää minussa kysymyksen, mikä oikein on miellyttävä ympäristö, mikä saa paikan tuntumaan hyvältä ja mitä paikka saa tuntemaan ihmisessä.

Työni aiheen ammensin ihmisen ikiomasta ympäristöstä, omasta maailmasta. Elinympäristömme muodostuu aistiemme yhteistyöstä, näkö-, kuulo-, haju- ja tuntoaistista, joiden perusteella yhdistettynä muistoihin ja tietoisuuteen käsittelemme ympäristöä reagoimalla siihen tahattoman tunteellisesti. Opinnäytetyössäni tulkitseen ihmisen ympäristön aistikohinaa korun keinoin.

2. Työ alkaa tunnelmista

2.2 Tavoitteena ympäristökokemuksen siirtäminen koruun

Tavoitteenani oli toteuttaa kolme korua naisille, joissa ilmaistaan ja tarkastellaan kolme erilaista ihmisen ympäristöä ja niiden kokemista. Asetin työni tärkeimmäksi muotoilulliseksi perusteeksi ympäristökokemuksen tulkinnan korussa. Tavoitteeni on ollut löytää tapa, jolla voi korumuotoilun keinoin käyttää käsitteellisiäkin asioita ilmaisun ja muodonnannon pohjana, halusin niiden vahvistavan toinen toistaan. Aiemmissä töissäni olen valinnut pitkälti haptisia tai visuaalisia lähtökohtia, tässä prosessissa halusin aloittaa näkymättömästä, joka muuntuu käsinkosketeltavaksi. Suunnitteluvaiheessa tarkoitus oli edetä pohtimalla aihetta ja etsimällä elementtejä, jotka ovat tärkeimpiä, mielenkiintoisimpia ja ilmaisulle välttämättömiä. Lähtökohtina suunnittelulle on ollut ympäristön kokeminen ja havainnointi. Lopputuloksessa oli päämääränä siirtää ympäristön vaikutelma koruun.

3. Ihmisen elinympäristö prosessin juurina

3.1 Ympäristö polkujen luojana

Ihmiset ovat kansoittuneet joka puolelle maapalloa levittäytyen huikean erilaisiin ympäristöihin ääriolosuhteita myöten. Olosuhteet sanelevat ihmisten elinehdot, sillä sijainnit ja säätilat vaativat sopeutumista. Likaiset ääriköyhät löytömateriaaleista rakennetut slummit, vaikutusvaltaisimmat moniulotteiset metropolit, kaukaisin kehityksen ulkopuolella oleva maaseutu, super-rikkaiden eristäytynyt yhteiskuntakeskittymä Beverly Hills ja alkeellinen heimokylä pimeässä elämää ylläpitävässä viidakossa ovat kaikki niin totaalisen erilaisia, että niitä voi olla vaikeaa edes verrata toisiinsa. Elämä on todella monimuotoista ja ihmisten kiinnostuksen kohteet siitä johtuen toisistaan poikkeavia. Elinpiiri, tavat sekä varallisuus rajaavat pääasiassa ihmisten maailmankuvaa.

On kiinnostavaa, kuinka elinympäristö voi mahdollisesti vaikuttaa taiteeseen, kulttuuriin ja ilmiöihin, sillä jokaisesta paikasta löytyy sille ominaista kansantaidetta ja kauneusihanteita. Onko se kaikki vain opittua, vai voiko elinympäristö vaikuttaa virikkeisiin ja sen kautta ilmaisuun?

Kaikki, mikä ihmistä ympäröi vaikuttaa "Yhden ihmisen kulttuuriin" eli maailmankuvaan. Ihminen imee vaikutteita tahattomasti ympäriltään päivittäin kuin sieni ja se johdattelee hienostuneesti huomiota eri suuntiin. Ihminen kohtaa toimintaympäristössään ilmiöitä, viestejä, tapahtumia ja kuvia, jotka saattavat hetkessä muuttaa suhtautumista eri asioihin. Jos jokin asia esimerkiksi toistuu tarpeeksi useasti, sitä saattaa etsiä sen puuttuessa, tai se tulee tietoisuuteen, kun aiemmin se on ollut havaitisijalle lähes olematon. Mainonta käyttää tätä häpeilemättä hyväkseen. On täysin yksilöllistä mitä kokee tärkeänä ja mitkä asiat huomioi. Uskon ihmisen jokapäiväisen elinympäristön johdatavan persoonallisuutta, tunteita ja kulttuurikäsitystä huomaamattomasti, mutta varmasti. Ihmiset tekevät valintoja, jotka pohjautuvat henkilökohtaisiin kokemuksiin ja siihen, mitä he haluavat viestiä. Vaikuttajina toimivat mm. tavat, kulttuuri, arvot, elinolot, ryhmät, visuaalinen maailma, jokapäiväinen elämä, ympäristö ja sen virikkeet, sekä media. Muotoilijana mietin usein, olenko mahdollisesti tietämättäni varastanut muotoideani jostain aiemmin näkemästäni luullen unohtaneeni sen saman tien, mutta se onkin jäänyt jonnekin aivojen ideasopukkaan, josta olen myöhemmin sen tiedostamattomasti ammentanut ja prosessoinut sitä oman persoonani kautta.

3.2 Maailmankuva muokkaantuu ympäristöistä

Yksi hetki ja paikka syntyvät näkö-, kuulo-, haju-, ja tuntoaistiemme yhteistyössä, joita käsitellään kokemukseksi oman persoonallisuuden kautta. Jokapäiväiseen elämäämme kuuluvat tutut paikat, kadut ja rakennukset, jotka muodostavat elintilamme. Jokainen uusi paikka lisää osan maailmankarttaamme, josta ammennamme käsitystä ympäristöstämme ja koko maailmasta, yhdistäen jatkuvasti assosiaatioita jo aiemmin kokemaamme ja näkemäämme. Näin ympäristöt voivat ohjalla sattumien ja vaikutteidensa kautta ihmistä eri suuntiin, vaikka ihmisen maailmassa kaikkein tärkein ympäristö on sosiaalinen ympäristö. Ympäristöt eivät vaikuta samanlaisilta kaikille, vaan ympäristökokemus on täysin yksilökohtaista, joka riippuu ihmisen omista mieltymyksistä ja maailmankuvasta. Julkaisussa Ympäristön kokeminen ja havainnoiminen selvennetään ympäristön hahmotusta ja tähdennetään: *”Ympäristön mieltäminen kauniiksi on kontekstuaalinen tulkinta, johon vaikuttavat tarkkailijan ympäristökuvaan liittämät symboliset merkitykset.”*

Nykymaailmassa erilaisista ympäristöistä on noussut vaihtelevia ilmiöitä, vain joitain mainitakseni on New Yorkissa rap, Japanissa yksilöllisyyden ja hedonismin korostus ja Afrikassa rikollisuus. Viimeisten vuosikymmenien aikana on noussut länsimaissa ilmiöitä, joilla on heimokulttuurin piirteitä: gootit, hevi, punk tms. ovat tietynlaista heimottomuutta omaan lokeroonsa.

Oma identiteetti sidotaan ryhmän ihanteisiin ja tyyliin: yritetään samaistua ympäristöön tavallaan ilman omaa identiteettiä, vaikka sitä nimenomaan pidetään omana identiteettinä. Ryhmien sisällä voi olla omia alaryhmiä, joilla kaikki edustajat voidaan erotella toisistaan, luokitella ja lokeroita. Tätä viestitään pukeutumisella ja kiinnostuksen kohteilla kuten musiikilla, joka on ikään kuin tunnusmerkki siitä, mihin kuuluu. Ilmiö voi johtua oman kansallidentiteetin ja kansanheimojen katoamisesta ulkopuolisten vaikutteiden ollessa määräävämpiä. Luonnostaan voi olla, että ihmisen tarvitsee kokea kuuluvansa johonkin heimoryhmään kokeakseen psyykeensä täydeksi. Se luo turvallisuuden tuntua, jäsentää sosiaalista asemaa ja maailmankäsitystä.

Käsittääkseen kaikkea erilaisuutta on asuttava, tai jopa synnyttävä niissä ympäristöissä ja kulttuureissa. Ulkopuolinen voi muodostaa kuvat ainoastaan käsittelemällä sitä omalta kulttuuripohjalta tai median antaman vaikutelman kautta. Länsimaalaisen on edes vaikea kuvitella, ettei joku olisi koskaan maistanut Coca Colaa. Jotkin ilmiöt leviävät alueidensa ulkopuolelle pieninä viesteinä ryhmien mukana maailman pienennyttyä ja median kiinnittäessä niihin huomiota, kun toiset jäävät syntyseudulle muille liian erikoisina ja ainoastaan paikallisten arvostamana.

4. Keho korun ympäristönä

Korulla on oma ympäristönsä, jota varten se on ylipäänsä olemassa. Koru ei anna samaa vaikutelmaa tarkasteltuna vitriinissä tai pöydällä, kun puettuna ihmisen päälle. Korumuotoilijana miellän kehon korun näyttelyalustaksi, jolla korun sijoituksella voi antaa merkityksen.

Tänä päivänä korun perinteinen paikka mielletään ol-
evan sormessa, ranteessa, nilkassa, kaulalla, korvassa tai rinnassa. Muualle sijoitettu koru saattaa herättää uteli-
aisuutta, sekä jopa vieroksuntaa. Korun paikka keholla on merkityksellinen, jotkin kehon osat mielletään intiimim-
miksi kuin toiset. Työskennellessäni koruliikkeessä myyjänä olen havainnut, että miehet ostavat mieluummin naisilleen lahjaksi kaulakoruja tai sormuksia. Monet ihmiset halua-
vat pieniä arkisia koruja, joita voi käyttää riisumatta niitä missään tilanteessa. Mielestäni tällaiset käyttäjät saattavat jollain tapaa mieltää korun kehonosaksi, kuin tatuointi. Ilmiö on kiinnostava, sillä monesti nämä korut eivät ole kovinkaan erikoisia ja itse käyttäjätkin haluavat korujen olevan huomaamattomia, mikä saa minut pidättämään kysymystä, miksi sitä korua sitten oikein käytetään? Korumuotoilijana asia askarruttaa, sillä miellän, että korujen kuuluu näkyä ja juuri siksi niitä käytetään. En todellakaan osaa asettua samaan rooliin, luulen sen olevan vain kehon pienimuotoista kaunistusta. Lävistyskorut ovat eri asia, sillä ne on kiinnitetty vartaloon. Lävistyskorut muistuttavat kipuelementistä, jonka on käynyt läpi korua laitettaessa. Korvalävistykset ovat tässä suhteessa erilaisia, sillä ne ovat yleisiä, eivätkä anna samanlaista kivuliasta mielikuvaa, kuin työnnettäessä kielen läpi paksu neula kiinnittäessä korua.

Nykyään valtaosalla nuorisosta on jonkinlainen lävistys tai tatuointi, joka on muttanut lävistyksset tavallisiksi kadot-
taen alkuperäisen alakulttuurillisen ja kapinallisen hengen. Lävistyskorut ovat kehoon kiinnitettyjä, mutta ne ilmentävät ristiriitaisesti kehoon kuulumattomuutta, vierasta elementtiä, joka on kuitenkin erottamaton osa ihmistä.

Korun sijoituksella kehossa on käyttäjän kannalta paljon eroja, sillä hän ei voi itse nähdä kaikkia kehonosiaan. Selästä löy-
tyvät korut ovat harvinaisia ehkä juuri tästä syystä ja monessa kulttuurissa selän kääntäminen muille ihmisille on varsin epäkohteliasta. Selässä oleva koru voi olla tietyllä tavalla epäkunnioittava, sillä se olisi tarkasteltavissa vain silloin, kun korun kantaja ei itse näe tarkkailijaa. Samalla se olisi huomio-
ta herättävä juuri tästä syystä. Selässä oleva koru kiinnostaa, sillä se voi vaikuttaa olevan kutsu tarkastella sitä yksityis-
kohtaisemmin ottamatta kontaktia kantajaan.

Käsissä olevat korut ovat käyttäjää varten, sillä he voivat itse katsella niitä ja käyttää sellaisia koruja, jotka viestivät vain käyttäjälle. Sormuksen miellän intiimiksi koruksi, sillä sitä käytetään monesti itseään varten, se on rannekorun lisäksi ainoa koru, jota voi itse katsella ja tarkastella vapaasti. Sormukset ovat usein tästä syystä rakkaita koruja ja niitä myös ostetaan rakkaille, jotta he voisivat kantaa jotain, mikä muis-
tuttaisi korun antajasta jatkuvasti.

Kaulakoru, korvakoru ja rintakoru sijaitsevat kehon sosiaa-
lisella alueella muiden nähtävissä, joita varten niitä käytetään-
kin. Poikkeuksena on koru, jota käyttäjä pitää amulettimaise-
na onnenkaluna johon liitetään symbolismia. Nämä korut ovat koristautumista muita ihmisiä varten ja saattavat olla viestinnällisiä tästä syystä. Kaulakorulla on hieman enemmän merkitystä, sillä se on rinnan päällä lähellä sydäntä, joten se voi keholla tuntua tunteisiin vetoavalta.

5. Aihe määritty valinnoilla

5.1 Rajauksia maailman kentästä kaupunkimaisemiin

Aiheeni tuntui hallitsemattomalta sen laajuuden takia, joten opin näytetyöni tarvitsi kipeästi rajauksen. Minun tuli valita itselleni ympäristöt, joita työstäisin koruiksi edetäkseni kapeammalla kentällä. Kuten jo aiemmassa kappaleessani mainitsin, oli alkujatukseni työhön koko maailman ihmeellinen kirjo, jossa kansat asuvat ja mistä voisin valita mahdollisimman toisistaan poikkeavia ympäristöjä. Ajattelin viidakokansoja, megakaupunki Tokiota, Sao Paolon slummeja, kaikkia mahdollisimman erilaisia ja minulle vieraita paikkoja. Syksyn kuluessa ajatukseni kuitenkin siirtyivät eri ympäristöissä asumisen vaikutuksista niiden erilaisuuden syihin.

Ihminen on luova olento ja pyrkinyt aina muokkaamaan ympäristöään itseään miellyttäväksi. Jo ammoisina aikoina kallioiden pinnat koristeltiin maalauksin ja valtaviakin kivipaaseja järjestettiin muodostelmiksi, joiden merkitys ei ole aina vielä tähänkään päivään mennessä täysin auennut. Esteettisyys, sekä uskonnon ja kulttuurin ilmaiseminen on aina ollut olennaista ihmisille. Tavallinen luonnollinen ympäristö tehdään erikoiseksi rakennelmilla asumiseen tai uskonnon harjoittamiseen, veistoksin, seinämaalauksin, koristein tai muuntamalla se käyttötarkoitukselliseksi. Kaikkea muokataan ja ne toteutetaan ilmaisemalla kulttuuria.

Vartaloa on aina koristeltu ja muokattu samalla periaatteella koko ihmiskunnan historian ajan. Se on vanhimpia tapoja ilmaista luovuutta. Kehonkoristelussa pääpaino on viestinnässä. Koru on kestävämpi viesti kuin ele, se on nähtävissä niin kauan kuin korua käytetään. Viesti on alun perin liittynyt statukseen, seksuaalisuuteen, symboleihin, kulttuuriin sekä uskontoon. Tärkeitä keinoja viestinnässä on symbolien tunnistettavuus, värit, kuviot, sijoitus ja esteettisyys.

Mitä jos ympäristö liitetään objektiin?

Esimerkkinä maalaus; maalaukseen vangitaan tunne, jokin tietty tapahtuma, paikka, tai maisema. Kun maalaus asetetaan esille, vaikkapa kokoushuoneen seinälle, se luo tarkoituksellisen epäolennaisuuden huoneen käyttötarkoitukseen nähden, se on siinä syystä, joten se kuuluu siihen. Maalaus itsessään on esine, joka kiteyttää ja vangitsee sisäänsä tulkinallisesti sen ulkopuoliset paikat tai ajatukset.

Koru ihmisen keholla on sama asia, koru ei luonnostaan kuulu ihmiskehoon, mutta se on siinä antamassa ”monimutkaista” viestiä, ohjaamassa ajatuksia, koristamassa esteettisesti, osoittamassa arvoa ja ilmaisemassa käyttäjän haluamia viestejä.

Tuomalla jonkin tietynlaisen ympäristön elementin esineeseen tai tässä tapauksessa koruun, se voi viitata ulkomaailman nimenomaiseen hetkeen, paikkaan, henkeen ja energiaan. Toisaalta ympäristö voi olla korun sisällä tai koru voi myös luoda ympäristön.

Jo aluksi olin päättänyt ottaa tarkastelun kohteeksi muuttaman erilaisen ympäristön ja perehtyä niiden keskeisiin elementteihin. Uskoin suunnittelukykyä kehittyvän lähtökohtien ollessa erilaisia ja samalla kyetä yhdistämään jotain, millä ei muutoin päälle päin vaikuta olevan muuta, kuin eroja toisiinsa nähden. Aiheen rajausta tehdessäni keskityin etsimään, mikä ympäristöissä vaikuttaa, paikkojen visuaaliseen maailmaan, tunnetilaan, niiden vaikutuksesta elämään ja ihmisen kosketus siinä ympäristössä. Päädyin valitsemaan pitkällisen harkinnan jälkeen ihmisen rakentaman urbaanin ympäristön, sillä se on ihmisen rakentama itseään varten niistä lähtökohdista, jotka ovat sillä paikalla tyypillisiä ja muokkaantuvat paikallisesta ilmapiiristä ja kulttuuri-identiteetistä. Valinnan syynä on myös se, että huomasin muutenkin jatkuvasti ajattelevani kaupungeja ja minulla on niistä omakohtaista kokemusta asuttuani niissä koko ikäni, rakastan kaupungeja niiden tunnelmien takia. Kaupungit ovat mahtavia paikkoja, niistä on suurin osa maailmasta riippuvainen tavalla tai toisella, sillä niiden verkosto ulottuu kauas kaupunkirajojen ulkopuolelle tavoittaen syrjäisiä kolkkia. Ne ovat myös pohjattoman moniulotteisia pelkästään historiallisen syvyytensä takia, ne elävät ja muuttavat jatkuvasti ihmisten mukana.

Ympäristön fyysiset elementit levittäytyvät ulospäin ympärilleen kommunikoiden havaitsijan kanssa, kuten esimerkiksi arkkitehtuuri voi tehdä suuren vaikutuksen koolla ja ilmeilläään, se voi hallita suurtakin aluetta. Kaunis ympäristö voi antaa mielihyvää, sillä esteettisyys on luontaista ihmisille. Paikan käyttötarkoitus ja ilme antavat tietyn tunnelman, joka puolestaan voi vaihdella tilanteen mukaan. Sen huomaa etenkin, kun paikka ei ole samanlainen kuin yleensä, jos se on poikkeavasti aavemaisen autioituneena tai päinvastoin tungokseen asti täynnä ihmisiä. Aukeat tyhjän tilan täyttämät torit ja kapeat valonsuojaisat kujat ovat täysin erilaisia tunnelmaltaan. Aukiolla aistii tilaa silmän kantaessa kauas rakennuksilla rajatulle reunalle saakka, kun kapea kuja antaa arvella mutkien takaisia maisemia ja sivukujien sijainteja hämärässä valossaan. Reagoimme ympäristöihin tunteellisesti, jokin tietty vaaralliseksi mielletty kaupungin alueen varjoisa kuja voi vaikuttaa uhkaavalta ja vaaralliselta, tyhjä harmaanoloinen sateinen tori ankealta ja uusi tuntematon paikka jännittävältä ja ajatuksia herättävältä.

5.2 Ihmisen rakentama ympäristö

Lähdin etenemään aiheenrajaukseni kanssa perehtymällä syvemmälle kiehtovaan kaupunkimaailmaan ja sen osa-alueisiin. Kulttuurit ovat syntyneet tuhansia vuosia sitten muodostaen ensimmäisiä kaupunkeja, joita pidetään sivistyksen kehtona. Kulttuuriarvot ilmentyvät rakennetussa ympäristössä ja ympäristö muokkaa ihmisiä historiansa ja visuaalisen viestinsä kautta.

Kaupungeissa on hetkessä aistittavissa ihmisten henki ja arvot, jotka voi aistia rakennuksista, koristeista, mainoksista ja muusta grafiikasta sekä tavasta, jolla asukkaat kohtelevat kaupunkiaan. Jos jossain paikassa kiinnitetään paljon huomiota yksityiskohtiin ja esteettisyyteen, se voi kertoa joidenkin ihmisten ajattelutavasta, ehkä he eivät pidä asioita yksiselitteisinä ja kaavaan pakotettavina. Tietysti tänä päivänä globalisaation myötä kaupungit muistuttavat enemmän ja enemmän toisiaan. Jotkin asiat säilyvät kaikesta huolimatta, kaupungin kadut, rakennukset ja historia, ne luovat kollektiivisen pohjan kaupungin tulevaisuudelle. Kehitys jatkuu aiemmasta vallitsevasta tilanteesta ja muokkaavat valintoja ja suuntia, joita kohti edetään.

Muinaiset kaupungit olivat kulttuurikeskuksia, joissa eri kansat sulautuivat yhteen. Se muokkasi väistämättä uusien tyylien syntyä, perinteet yhdistyivät, sekoittuivat ja muodostivat uutta. Vanhojen rakennusten keskelle rakennettiin uusia sen ajan arvoja ilmaisevia rakennuksia, ne vaikuttivat seuraaviin tyylihin, kunnes lopulta kehityksen kautta on päädytty nykypäivään. Nykykaupungeissa on nähtävissä historian kaari, sillä vanhoja rakennuksia ei aina pureta

pois uudemman tieltä. Ne saavat jäädä paikalleen, jos ne koetaan tärkeiksi tai erityisen kauniiksi.

Ihmiset hakeutuvat kaupunkeihin niiden tarjoaman elämän ja mahdollisuuksien takia. Suurimmissa kaupungeissa tarjonta on loputonta ja jokainen kulttuuri on edustettuna luoden eroja ihmisryhmien välille, jotka osaltaan vaikuttavat omaan ympäristöönsä muokkamalla sitä omaan käsitykseen sopivammaksi. Kaupungit jakaantuvat alueiksi, jotka erottuvat toisistaan niiden ilmeellä, käyttötarkoituksilla sekä väestöryhmillä. On hyviä alueita, huonoja alueita, kaupankäynnin keskuksia, kulttuurillisesti vaalittuja alueita ja kaikki niistä on tunnistettavissa nopeasti pelkällä pintasilaukseen vilkaisemalla.

Anne-Mari Forss Kirjassaan Paikan estetiikka puhui paikoissa vallitsevasta tunnelmasta, kuinka se on ihmisen ja ympäristön vuorovaikutusta. Hän mainitsi Böhmen tutkimuksista ” Kaupungin asukas on elämänmuotojensa kautta aina kaupungin tunnelman tuote. Kaupungin tunnelma on subjektiivinen kokemus kaupunkitodellisuudesta, jonka kaupungin ihmiset keskenään jakavat. He kokevat sen jonakin objektiivisena, kaupungin laatuina.” On äärimmäisen kiinnostavaa kuinka joka ympäristössä vallitsee erilainen tunnelma, joka koostuu muodoista ja siitä, kuinka asiat on tehty, väreistä, muista ihmisistä, ajallisesta syvyydestä, mielikuvista ja muistista.

5.3 Kaupunkimäärittelyä

On useita teorioita, miksi ihmiset ovat alunperin kerääntyneet yhteen suuriksi keskittymiksi. Kaupungit muodostuivat kaupankäynnin keskuksiksi, joista hyötyi myös lähiympäristö. Tällä oli sekä hyviä, että huonoja puolia. Hyviä ovat alhaisemmat kuljetuskustannukset, ideoiden vaihto, luonnonvarojen jako, suuret markkinat, ja myöhemmin juokseva vesi ja jätehuolto. Huonoja puolia tuo korkeampi rikollisuus, suurempi kuolevaisuus, korkeampi elinkustannus, saasteet, liikenne ja matka-ajat. (Wikipedia)

Varhaisimmat kaupungit syntyivät eri puolille antiikin maailmaa. Mesopotamiaa pidetään ihan ensimmäisenä, muita kaupunkeja syntyi esimerkiksi Egyptiin ja Mesoamerikkaan. Keski-ikäisten hallintoalueiden kasvu johti suurempiin pääkaupunkeihin kuten Intiassa, Kiinassa, ja Konstantinopolissa väestö saavutti puolen miljoonan rajan. Roomassa oli arviolta 450 000 henkeä ajanlaskumme alussa, se oli siihen asti kaikkein suurin väestötiheys ennen Euroopan teollistumista. Bagdad ylitti ensimmäisenä miljoonan asukkaan rajan, Peking pian perässä. Teollisuuden kasvu 1700-luvulta lähtien johti massiiviseen urbanisoitumiseen ja uusien suurkaupunkien nousuun Euroopassa, kun muuttovirta siirtyi urbaaneille alueille. Urbaani alue on ihmisen rakentamien rakennelmien keskittymä. Niitä ovat kaupungit tai kylät. Kaupunki on urbaani alue, jossa on korkea väestön tiheys ja tietynlainen hallinnollinen, laillinen tai historiallinen status. Modernissa kaupunkisuunnittelussa on useita erilaisia malleja kaupunkirakenteeksi. Useimmiten käytetty on ruutukaava, joka oli Roomalaisten suosiossa muureilla suojatun keskustimantin kanssa, jota pidettiin hyvänä puolustuksen kannalta. (Wikipedia)

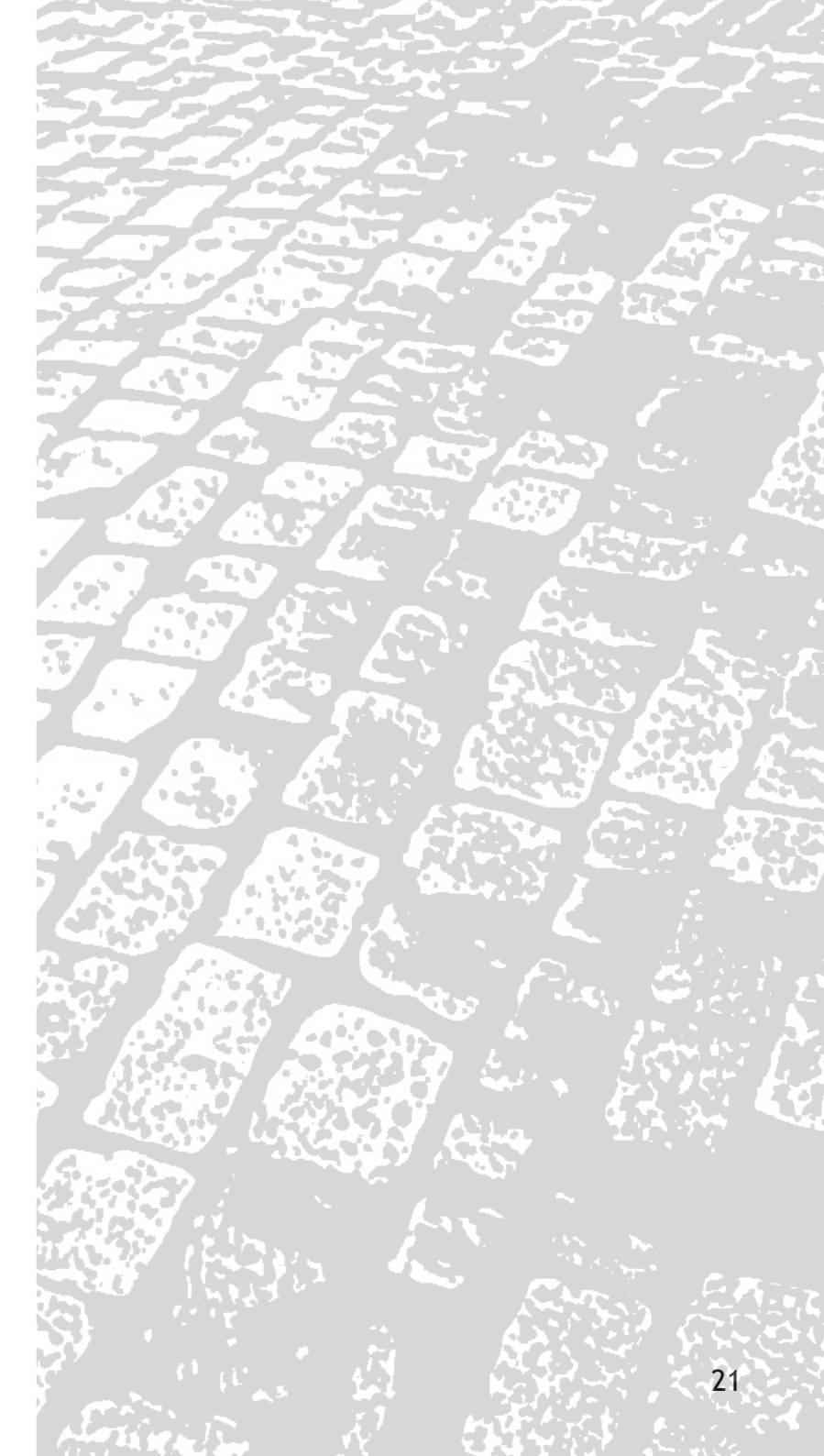
Metropolis on suurkaupunki, jossa on yleensä ainakin miljoona asukasta. Metropolis on merkittävä maalleen ja alueelleen kulttuurillisesti, poliittisesti ja taloudellisesti, sekä tärkeä päämaja kansainväliselle toiminnalle. Metropoleilla voi olla esikaupunkialueita, kun nämä yltävät toiseen kaupunkiin, muuttuu kaupunki megapolikseksi. Megapolis on yleensä määritelty metropolialueeksi, jonka väkiluku ylittää 10 miljoonan. Megapoliksen erottaa globaalista kaupungista niiden nopea kasvu, uudet asukastiheyden muodot, viralliset ja epäviralliset taloudet, köyhyys, rikollisuus ja jyrkkä sosiaalinen jakauma. Globaali kaupunki on lupaava keskus kaupalle, pankkitoiminnalle, taloudelle, keksinnöille ja markkinoille. Globaalilla kaupungilla on mahtava vaikutusvalta. Niillä on enemmän yhteistä toistensa, kuin omien maidensa kanssa. Esimerkkinä voin mainita Lontoon, New Yorkin, Pariisin ja Tokion. Kaupunkien voima on sen voimavarakeskittymissä ja yhteistyömahdollisuuksista toisten vastaavien kaupunkien kesken. Kaupungin nähdään hallitsevan taitoja, lähteitä ja keinoja. Mitä enemmän se pystyy keskittämään näitä, sen vaikutusvaltaisempi se on. Näillä näkymin kaupungit voidaan asettaa hierarkisesti. Alpha kaupunkeja ovat: Singapore, Nairobi, Chicago, Los Angeles, Frankfurt, Milan ja Hong Kong. Beta kaupunkeja on: Madrid, Sao Paolo, Bryssel, Moskova, Soul ja Atlanta. Gamma kaupunkeja: Barcelona, Antwerpe, Taipei, Kuala Lumpur, Lissabon, Osaka, Buenos Aires, Melbourne, Montreal, Manila, Rooma, Washington DC, Berliini ja Santiago (Wikipedia)

Rooma oli lähes tuhannen vuoden ajan kaikkein tärkein, rikkain ja suurin kaupunki maailmassa. 1800-luvulla vain 3 % väestöstä asui kaupungeissa, kun taas 1900-luvun lopulla 47 %. Vuonna 2007 maailmassa oli 468 kaupunkia, joiden asukasluku ylitti miljoonan. Lähes tuhannen vuoden ajan Rooma oli kaikkein tärkein, rikkain ja suurin kaupunki maailmassa. 50-luvulla New York oli ainoa kaupunki, jossa väestö oli yli 10 miljoonaa. 2000-luvun suurin megacity on Tokion alue. (Wikipedia)

6. Kaupunkiviipaleet korumuotoilun lähtökohtana

Euroopassa on upeita vanhoja kaupunkeja, joihin voi vain rakastua ihan pelkästään niiden historiallisen syvyyden takia. Kaupungit ovat aikakerrostumia, joissa historian aikakaudet ja tapahtumat ovat kietoutuneet nykypäivään muodostaen monivaihteisen symbioosin. Ne ovat kasvaneet ajan kuluessa käyden läpi eri tyyliä, joiden syntyä selitti Michel Maffesoli kirjassaan Maailman mieli yhteisöllisen tyylin muodoista: "Tyyli "aikakauden yhteiskuntana" muistuttaa ideoiden historiassa käytettyä ilmapiirin käsitettä, joka sallii ymmärtää, miten jonkin aikakauden arvot syntyvät, puhkeavat kukkaan ja kantavat lopulta hedelmää. Se, mikä pätee ideoiden tuottamiseen, voidaan laajentaa koskemaan yhteiskunnallista elämää. Aivan kuten erityinen filosofia tai uskonto on käsitettävä ne synnyttäneen sosiaalisen ilmapiirin pohjalta, samoin on mahdollista ymmärtää nykyhetki saman ilmapiirin kautta. Tämä ilmapiiri ei ole pelkästään metafora, vaan kaiken sosiaalisen elämän syntymisen ja kehittymisen, toisin sanoen määrätyn aikakauden yhteiskunnan edellytys. Tyyli määrätyllä hetkellä takaa arvojen synteessin ja määrää sitä kautta tyyppillisen järjestyksen ja muodon." Mielestäni tällä perusteella voi sanoa, että kaupungeissa yhdistyy menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus vuorovaikutuksessa asukkaiden kanssa. Kehystin nämä ajatukset kaupunkiviipaleiksi: historiallinen kaupunki, kaupungin nykyinen pinta ja uusi kaupunki ja lähestyin niiden kautta korumuotoilua.

Historiallinen kaupunki

Historiallinen kaupunginosa on tunnelmaltaan täysin erilainen kuin muu kaupunkiympäristö, sitä arvostaa ja kunnioittaa ja on hauskaa, että todella vanhat rakennukset ovat edelleen käytössä, eikä vain museoitu. Historiallisessa ympäristössä voi aistia monenlaisia tunteita lämpimästä ilon tunteesta veriseen sotamuistoon. Sen voi aistia pelkänä paikan tunnelmana tai sitten on voinut kuulla paikan historiaa, joka saa heti näkemään sen eri valossa ja se voi vaikuttaa entistäkin mielenkiintoisemmalta. Suhtautuminen muuttuu pintapuolisista havaittavissa olevista asioista merkitykselliseksi tarinan kuullessaan.

Ihminen kunnioittaa perintöään ja perinteitä, joten usein historialliset rakennukset on säilytetty, eikä purettu kylmästi pois uuden tieltä. Niistä voi ylpeillä, vaikka olisivatkin epäkäytännöllisiä, sillä ne mielletään erottamattomaksi osaksi paikkaa. On hauskaa sukuloida keskiaikaisilla ka-peilla intiimeillä kujilla, ne ovat jännittäviä ja mutkikkaita, jotain mitä nykyään ei enää rakenneta, koska ne olisivat ahtaita autoille ja ne ovat hieman turhan sokkeloisia. Kestää pitkän aikaa, ennen kuin ne oppii tuntemaan ja löytää tiensä varmasti. Sitten, kun kadut on oppinut tuntemaan, niin niitä oppii myös rakastamaan, koska tietä etsiessä on joutunut painamaan kaiken tarkasti muistiin ja on kokenut seikkailuja yhdessä katujen kanssa. On hellyttävä nähdä, kuinka vanhoihin kivirappusiin on kulunut syvänteet satojen vuosien aikana ihmisten askelmista. Kaikkialla on portteja, ovia ja tunneleita, joiden ali kuljetaan, joka saa kadut tuntumaan kodikkailta.

Materiaalit ovat luonnosta, kiveä, puuta, laastia, kaikki on käsin rakennettu ja se näkyy jäljestä. Seiniä koristeltiin veistoksin ja patsain, joilla oli usein merkitys. Joskus laitettiin uskonnollisia symboleja ovien ja ikkunoiden ylle suojelemaan asukkaita, kuten pyhimyksien kuvia satamakaupungeissa, jotka suojelivat merimiehiä. Nämä kuvat istuvat vieläkin paikoillaan.

Minusta on ihanaa nähdä rapautuneita seiniä ja rakennuksia, sillä niitä ei kotisuomessa juuri ole, täällä kaikki on uudehkoa ja kaiken pitää olla tiptop kunnossa, joten pienetkin vauriot korjataan, tai rakennukset puretaan pois niiden tultua huonokuntoisiksi, tilalle rakennetaan uusia. Rapautuneet seinät muistuttavat, kuinka mikään ei ole ikuista, kuinka joskus on ollut toisin. Rapautunutta rakennusta katsoessa koettaa toisinaan kuvitella miltä se on näyttänyt uutena, loisteliaana ja miten se on aikaa myöten ikääntynyt. On lohduttavaa nähdä, ettei ainoastaan elämä ole katoavaa, vaikka kaupungin kadut näkevät enemmän ja elävät paljon kauemmin, kuin sen rakentaneet ihmiset.

Pohdin, kuinka historiallisen ympäristön voi ilmaista korussa, heti päällimmäisenä mielessäni kummittelivat porttikongit, kivimuurit, pylväät, ikkunat sekä portaat. Kuluneet ajan koristelemat huokoiset pinnat ja ikuista tyylikkyyttä tavoitteleva rappioklassismi. Ajattelin myös tekstin olevan tärkeä elementti, sillä historia on olemassa ainoastaan kirjoitetussa muodossa, jolla se on dokumentoitu jälkipolvien tiedoksi. Koruna historiallinen ympäristö mielessäni muuntui joksikin perinteiseksi, kuten medaljonki tai sormus. Muodot ja pinta voisivat olla kuluneen ja patinoituneen näköisiä.

Kaupungin pinta

Kaupungeista näkee asukkaiden elämän, ihmiset muuttavat sitä jatkuvasti rakentamalla ja elämällä siinä. Kaupat, liikenne, asumukset ja ilmoitukset ovat näkyvillä ja peittävät perustukset käytöllään. Seiniä maalataan, korjataan tai annetaan rapistua. Viidakomainen metsä liikennemerkkejä, julisteita, mainoksia ja lyhtypylväitä luovat tämän hetken ilmeen kaduille kaiken keskelle. Kaikki on jatkuvasti muuttuvaa, nykyään ei ole välttämättä samanlaisia postilaatikoita kuin 40 vuotta sitten. Tyyli ja aika muuttuvat ihmisen mukana kehittäen kaupungin ilmettä eteenpäin. Kaupunki pinnoitetaan sen hetkisillä ideologeilla ja tilanteista johtuvilla elementeillä. Sen hetkinen sosiaalinen tilanne on nähtävissä kaduilla hyvänä, huonona sekä luultavasti sitä seuraavaa tilannetta muokkaavana. Tämä kerros kaupungin rakenteessa on kaikkein ohuin ja luultavasti huomaamattomin, mutta se muuttaa kaupunkia. Se tulee kaupungin asukkaista ja vaikuttaa heihin. Veikko Rantalan teksti artikkelikokoelmassa, *The city as cultural metaphor*, kuvailee Berleantin kaupunkikokemusta, jossa kaupunki on monimutkainen verkosto, joka koostuu suhteista, kytköksistä ja rajoittavista ehdoista, jotka jatkuvat fyysisissä, sosiaalisissa ja kulttuurillisissa ehdoissa, joiden Berleant sanoo kuvaavan hänen omaa käyttäytymistään, tajuntaa ja reagointia ympäristöä kohtaan, joka antaa raamit hänen elämälleen.

Jostain syystä en ole koskaan pitänyt seinätöhryjä ja graffiteja vandalismina tai maisemaa pilaavina, vaikka niissä saattaa olla kirpaisevan rumiakin teoksia. Pidän niitä osana kaupungin ilmettä ja elämää. Joku on valinnut sopivan seinän ja kirjoittanut siihen viestin tai piirtänyt kuvan. Jonkun mielestä seinän ei tarvitse olla tyhjä ja kliininen, vaan se voi olla koristeltu kädenjäljellä ja ilmaista mielipiteitä tai ajatuksia.

Piirroksia löytyy joka paikasta, roskalaatikoista, postilaatikoista, pylväistä, bussipysäkeiltä, seiniltä, tunneleista, aidoista, ihan kaikkialta, missä vaan on sopivaa tilaa.

On myös mielenkiintoista, ettei ihan kaikkialle ei ole piirretty, joitain paikkoja jätetään rauhaan erinäisistä syistä tai niiden katsotaan olevan hyviä sellaisenaan, kuten kauniit arvokkaan oloiset rakennukset ja lohduttavasti myös ihmisten yksityisömaisuus. Kaiken töhryn seassa on paljon erittäin mielenkiintoisia kuvia, jotka kantavat viestiä. Joku on halunnut tehdä kadunkulkijoille kuvan, joka saattaa saada ihmiset hymyilemään, miellyttää esteettisesti, herättää ajatuksia tai on ilmaissut mielipiteensä. Barcelonassa on ympäriinsä kirjoitettu: *La belleza es en tu cabeza* = kauneus on pääsi sisällä. Minusta on pirstävää lukea vastaavia viestejä, joita joku nimetön on kirjoittanut kaikille, jotka katsovat ympärilleen. Graffitit sellaisenaan ovat nimenomaan viime vuosikymmenten ilmiö, vaikka niitä on tehty jo ensimmäisten kaupunkien seiniin. Samalla lailla, kun ennen seinät koristeltiin veistoksilla, reliefeillä ja maalauksilla, ilmentävät graffitit edelleen ihmisille ominaista tyhjyyden kammaa. Ihminen on muokannut ympäristönsä mieleisekseen ja tekee sitä edelleen vaikka vain täyttämällä tylsä ja ruma seinä kuvilla.

Koruna ympäristön ajattelin voivan olla ilmeeltään varsin graafinen. Mielessäni siinsi sormus tai riipus, jota voisi koskella ja käyttää esimerkiksi leimasimena, samaan tapaan, kuin sapluunagraffiteja, sillä voisi jättää monistettavan jäljen jonkin valitsemaansa paikkaan. Graffitit kiinnostivat kaikkein eniten, sillä ne voivat sisältää laajan valikoiman erityyppisiä viestejä.

Uusi kaupunki

Aika ajoin tulee tarve rakentaa uusi rakennus tiettyä tarkoitusta varten, se tehdään loisteliaaksi uudella tyyllillä ajan hengen mukaisesti. Niistä tehdään arkkitehtuurin mahtavia taidonnäytteitä, ne rakennetaan nykyihmisille ja tuleville sukupolville. Nämä ovat irrallisia muusta vanhemmasta kaupungista ja erottuvat räväkästi materiaaleillaan ja muodolla. Nämä ympäristöt tehdään tarkoituksella näyttäväksi ja vaikuttaviksi, joskus mahtipontisiksi julistuksiksi niiden paikan, kaupungin tai omistajan vallasta. Uudet kaupunginosat ovat säväyttäviä ennennäkemättömillä muodoillaan, tyylikkyydellään ja erikoisuudellaan, mutta jäävät mielestäni jollain tapaa persoonattomiksi uutuutensa takia, niissä ei olisi merkkiäkään käytöstä, jos niissä ei näkisi ihmisiä. Vaikka tilakokemus on äärimmäisen jännittävä uusissa linjakaissa ja veistoksellisissa rakennelmissa, ne voivat tuntua vierailta ja oudoilta paikoilta. Ne vaikuttavat kaikessa uutuudessaan kliinisiltä ja niistä puuttuu tuttuuden elementti. Silti ne ovat todella vaikuttavia paikkoja ennennäkemättömien rakenneratkaisujen ja visuaalisten olemuksiensa tähden. Suurimmissa rakennuksissa seisossa kolossaalisen aulan keskellä voi tuntea itsensä pieneksi. Vaikka ne on rakennettu ihmisille, ne eivät vaikuta kodikkailta. Niistä puuttuu historian tuntu, eikä niistä löydy vertailukohtia tuttuihin rakennuksiin, joten paikkaan samaistus voi jäädä vähäiseksi. Se saa ne tuntumaan paikalle kuulumattomaksi ja muusta ympäristöstä irralliseksi.

Käytetyt rakennusmateriaalit ovat kylmiä ja kovia, titaania, terästä, lasia ja betonia. Kaikkialla on läsnä teknisyys ja rakenteellisuus, joista jää kädenjälki puuttumaan, vaikutelmasta tulee täysin synteettinen ja pinnat ovat täysin tyhjiä ja puhtaita. Ilme on linjakas, rakenteellinen, rytmikäs, geometrinen, joskus leikkisä ja veistoksellinen. Osa paikoista on luontoa jäljittelevää, kun toiset paikat suoralinjaisia, jyrkkiä ja antamattomia. Ne loistavat puhtaudellaan, mikä tuntuu kaupungissa luonnottomalta. Jostain syystä myös töhrijät eivät käytä näitä paikkoja graffitilustoinaan. Uudet ympäristöt hallitsevat muuta ympäristöä erottuvuudellaan ja vaikuttavalla olemuksellaan, kaikki muu jää taustalle. Vaikutelma paikan päällä on hengästyttävä ja jännittävä, uusi kokemus on uteliaisuutta herättävä. Uusi ympäristö kutkuttaa mielikuvitustani kuvitelmillä, että ehkäpä tulevaisuudessa on kaikki kaupungissa tämän näköistä ja pohdin häviävätkö kaikki vanhat rakennukset kokonaan.

Koruna uusi ympäristö olisi jokin outoon paikkaan sijoitettu, kuten hihaan tai niskaan ja selkeästi rakenteellinen. Vastaavista koruista mieleeni tuli rintakoru. Olin kuitenkin sitä mieltä, että sen kuuluisi olla erottuva, näyttävä ja ehdottomasti kiiltävä. Pyörittelin mielessäni myös ajatusta kehosta ulospäin työntyvää käyttäjälle epämurkavaa koruideaa.

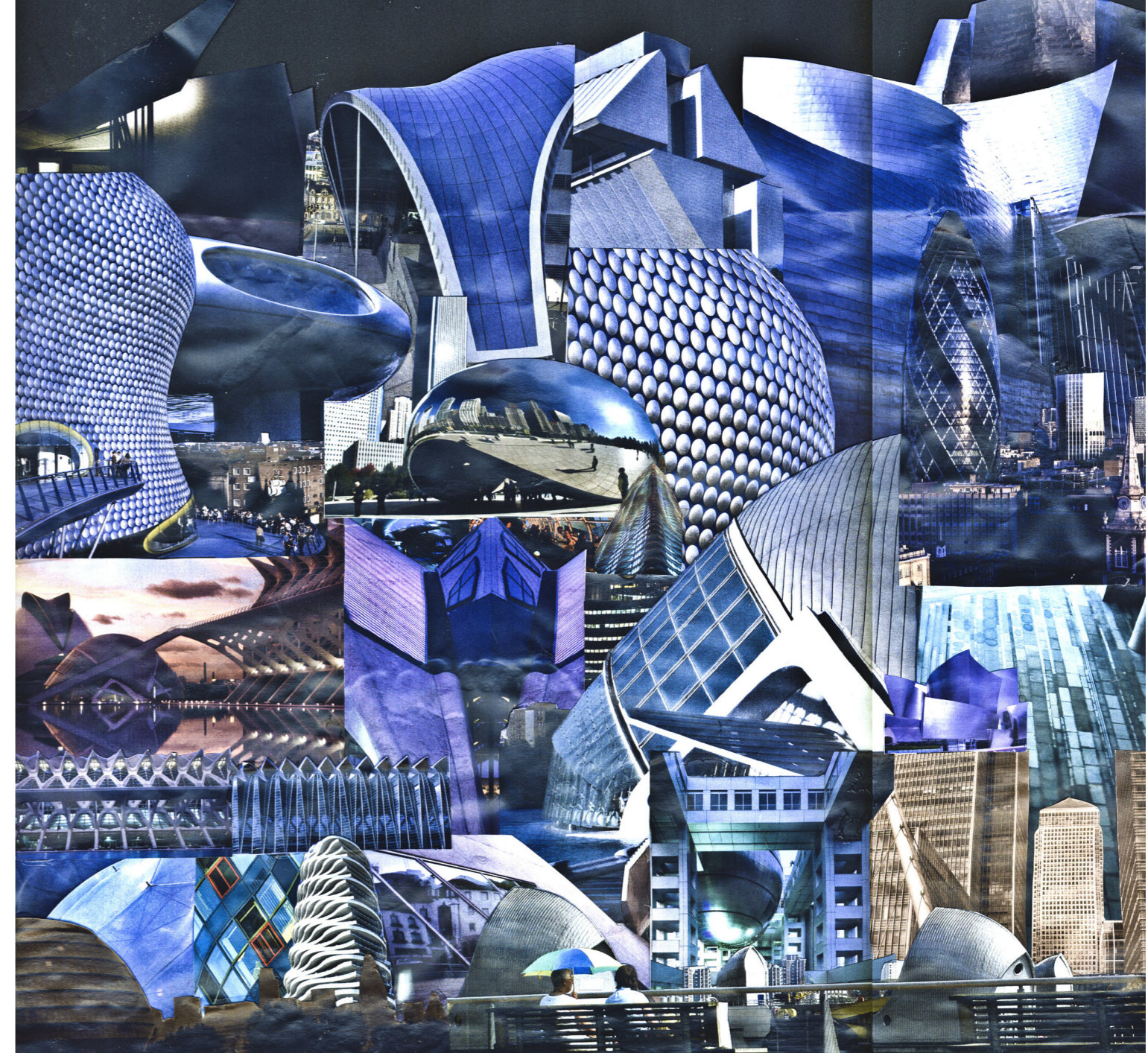
7. Kaupunkitunnelmat muuttuvat koruiksi

7.1 Tunnelmaa etsimässä

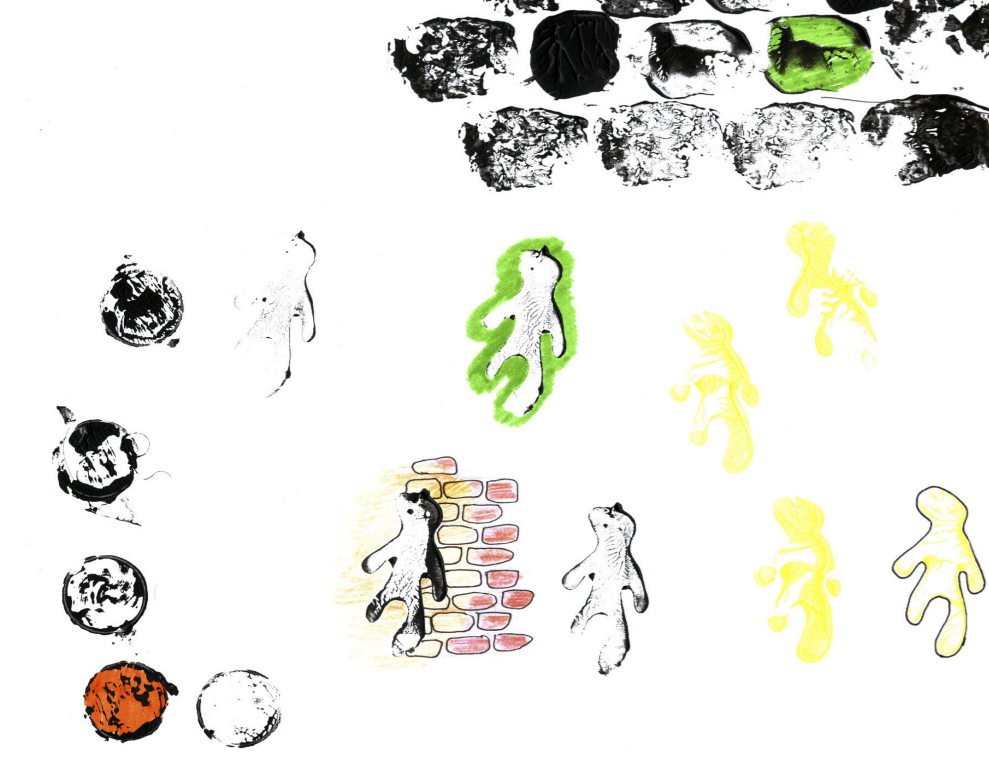
Keräsin kustakin kaupunkiviipaleesta kollaasin, joita käytin visuaalisuuden ja tunnelman vangitsemiseen. Kollaasit auttoivat kiteyttämään ajatukseni yhteen paikkaan. Yritin päästä niiden maailmaan luonnostelua aloittaessani, mutta katseltuani niitä useaan otteeseen tajusin niiden myös rajoittavan ja ohjaavan liikaa, sillä ne olivat vahvan määrääviä niiden voimakkaan visuaalisuutensa vuoksi.

Tein kustakin kaupunkiviipaleesta myös mindmappeja edetäkseni aiheiden parissa ja rajatakseni mielenkiintoiset asiat. Kustakin tein kaksi eri mindmappia, toiseen kirjoitin konkreettisia elementtejä ja toiseen arvoja ja mielikuvia. (ks. liitteet alk. s.50) Olin päättänyt edetä korumuotoilussa kartoittamalla ympäristöt keskittymällä niiden määrääviin piirteisiin ja elementteihin. Tavoitteessani oli haasteellista se, että ympäristöt poikkesivat toisistaan. Halusin korujen puhuvan ajasta, nykyhetkestä, urbanismista, muotokielistä, ihmisten suhteesta ympäristöön, käytöstä, paikan tarjoamasta kulttuurista ja elämästä.

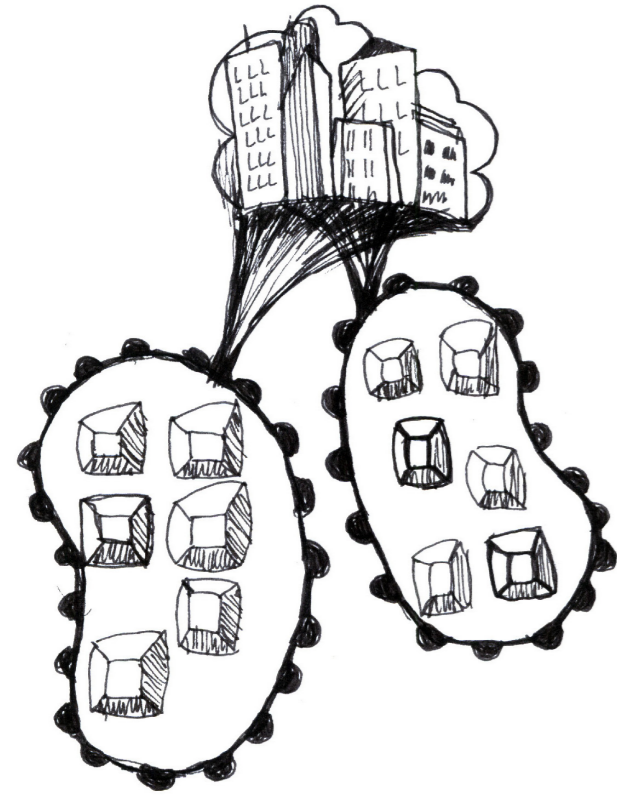

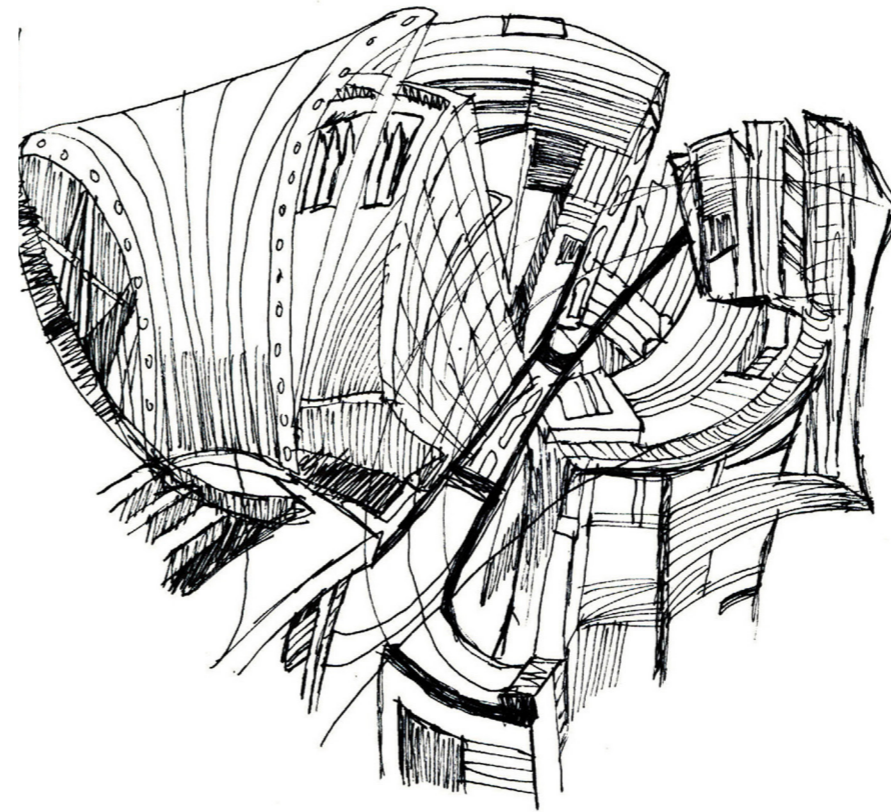
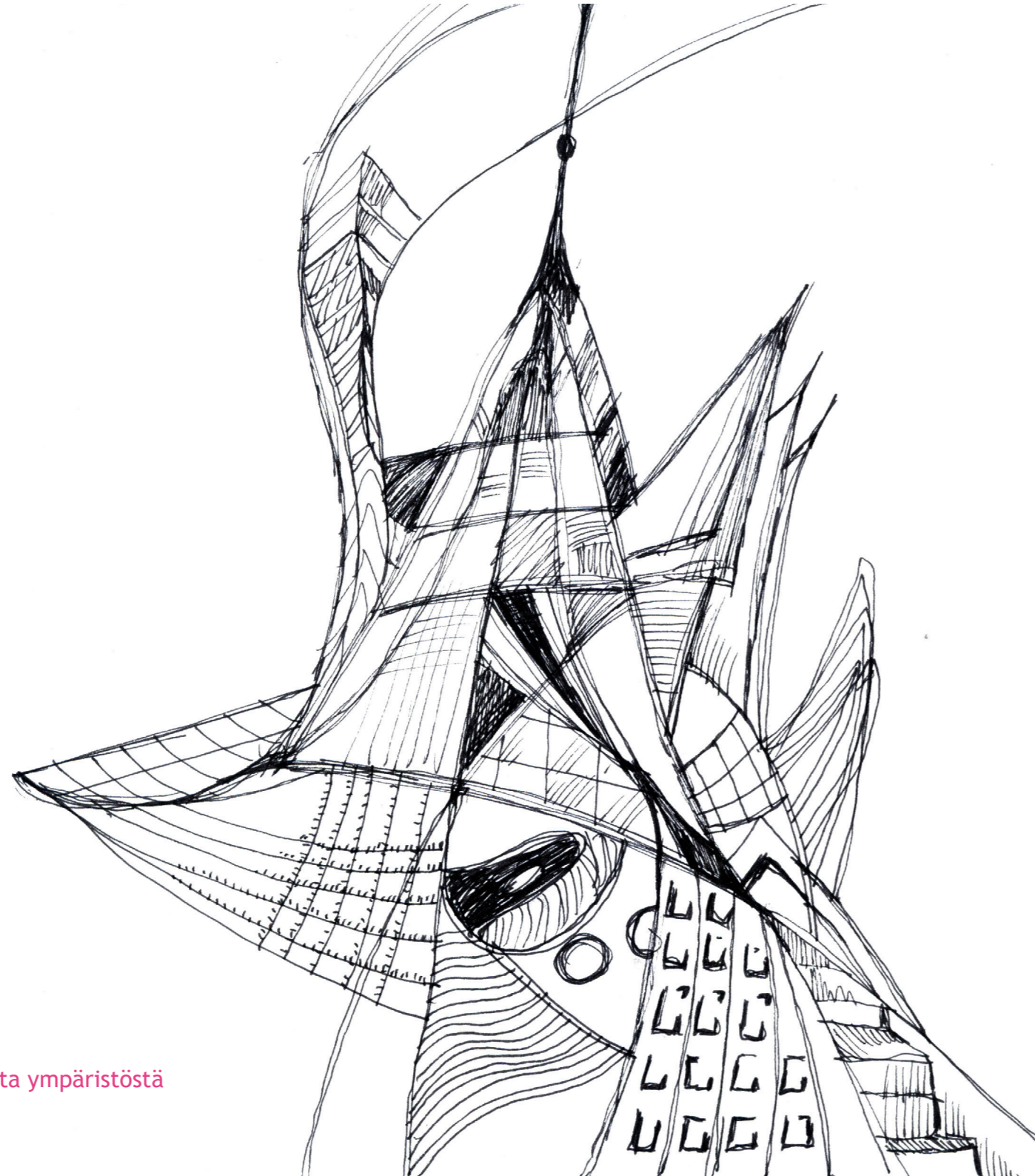
Luonnoksia pintaympäristöstä

Aluksi mietin, pitäisikö korun olla vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa jonkin funktion kautta, päällimmäisenä mieltäni houkutteli leimasin, jolla voisi koristaa, tai jättää merkin ympärilleen. Leimasin oli ajatukseni kaupungin pintakerroksen korulle. Minusta olisi hauskaa, jos voisin kantaa mukani korua, jolla voisin jättää viestin matkani varrelle, jonkin kauniin viestin ja kaunis viesti olisi riittävä, jos se olisi pelkästään kaunis kuva. Joku tuntematon huomaisi kuvan ja miettisi miksi se on siinä. Painaisin kuvan, jotta joku löytäisi sen. Leimasin ajatus ei kuitenkaan tuntunut tyydyttävältä, jokin siinä kaiheri mieltäni. Leimasinkoruja on olemassa paljon, jopa antiikin aikana tehtiin sinettisormuksia. Joutuisin myös vastaamaan töherryskysymyksiin, sillä leimasimen idea olisi painaa kuva minne mieli. Hylkäsin sen lopulta kokonaan, mutta olin siirtänyt leimasinidean kuitenkin luonnoksiin, josta kehkeytyi graafinen ilme kaupungin pinnan korulle. Pohdiskellessani hain kaupunkiviipaleiden tunnelmaa luonnostelemalla intuitiivisesti. Kuhunkin ympäristöön käytin erilaista tekniikkaa, joka tuntui ilmaisultaan sopivimmalta. Käytin vanhaa tekemääni avaimenperää leimasimena, josta innostuin kokeilemaan eri esineitä leimasimina, sillä akryylimaalilla jätti todella jännittävän graafisen pinnan. Tein lisää kollaasimaisia luonnoksia ja uuteen ympäristöön piirsin graafisia eri rytmisiä linjoja, jotka ovat modernin arkkitehtuurin kulmakiviä. Luonnokseni saivat suurimman innoituksensa kollaaseistani. Ne eivät silti tuntuneet avaavan aihettani tarpeeksi ja tunsin itseni epätoivoiseksi, joten palasin lukemaan lähdemateriaalia ymmärtääkseni ympäristöjäni ja annoin aiheen kypsyä. Se auttoi, sillä yhtäkkiä huomasin voivani ajatella ympäristöjä suoraan koruina.

Luonnoksia uudesta ympäristöstä

Edistyin vasta sitten, kun arkkitehtuuri ei enää hallinnut mielikuvitustani. Siirryin ainoastaan mielikuvatasolle. Päätin, että korussa pitäisi löytyä ainakin seuraavat asiat edustettuna tavalla tai toisella: Ihmisen suhde kaupunkiin, ajankohta ja korun puhuttelu, kussakin omalla tavallaan omista lähtökohdistaan.

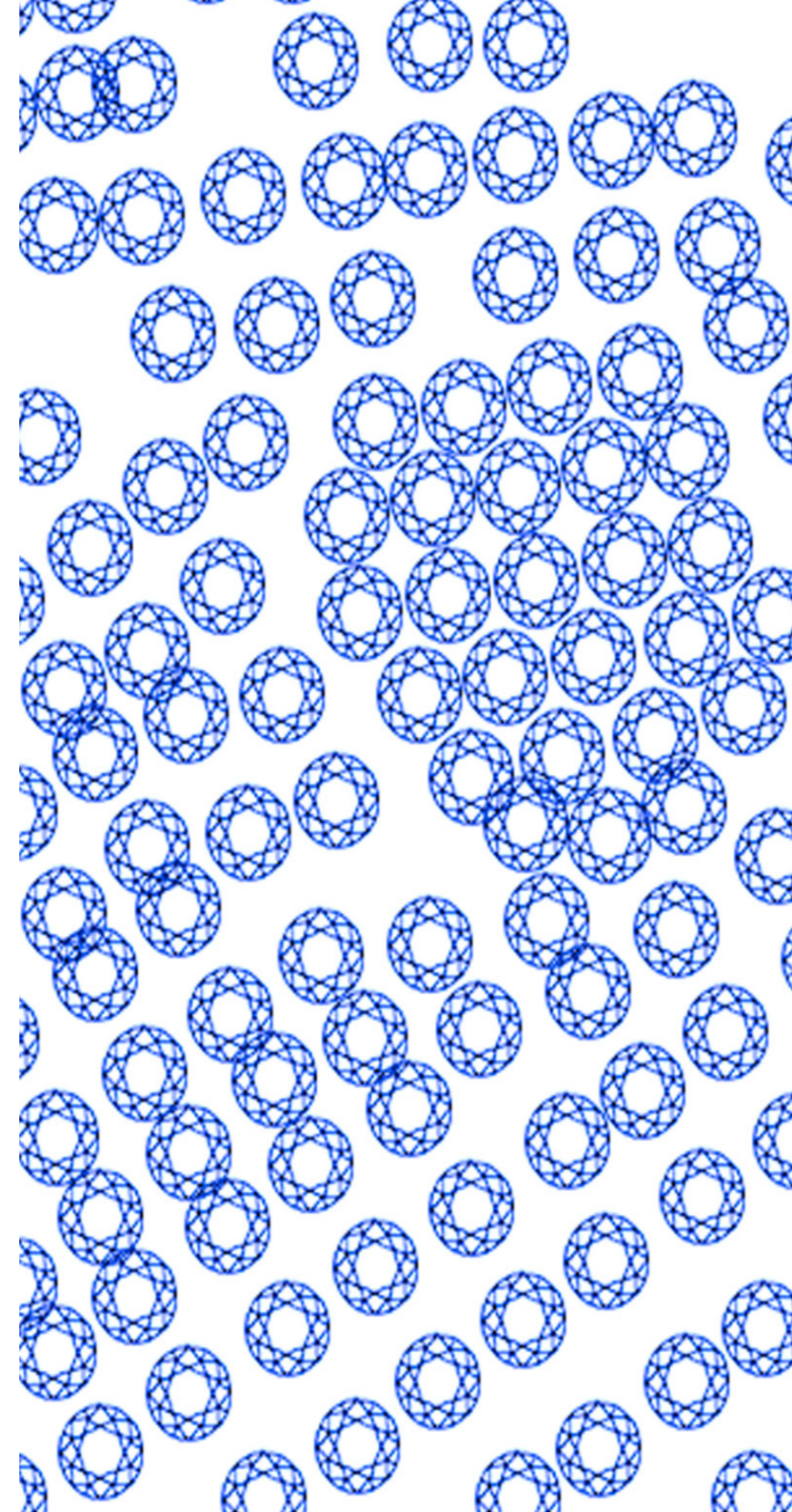
Luonnos historiallisesta ympäristöstä

7.2 Kaupunkiviipaleet saavat muodon

Luonnostellessani historiallisen kaupungin korua kiinnostuin yllättäen kartoista muistaessani Ateenan ruutukaavat, joista puhuttiin taidehistorian luennoilla. Ruutukaava on vanhojen kaupunkien perusta ja pohja, johon kaikki on ahdettu nykyään. Se on edelleen mallina maisemasuunnittelussa ja Euroopassa kaupunkien vallitseva asemakaava. Pohdin teemaa muodostamalla katukarttoja timanttikuvioista kuvaten asemakaavan arvoa vähän satiiriseen sävyyn, mutta siitä kehkeytyi ajatus, kuinka kadut ihmisten muistoissa ovat heidän elämänsä timanteja niillä koettujen muistojen takia. Otin katukarttakirjasta kopioita, joita käsittelin kuvankäsittelyohjelmalla. Leikkasin korttelit pois luoden ikkunoita, joista näkyvät muut karttakerrokset, jotka edustavat kaupungin historian eri ulottuvuuksia. Kadut nimesin kuvastamaan mahdollisia tunteita, tapahtumia, muistoja ja kaupunkien historiaan liittyviä ajatuksia, joita jokainen meistä on voinut mahdollisesti jossain vaiheessa kokea.

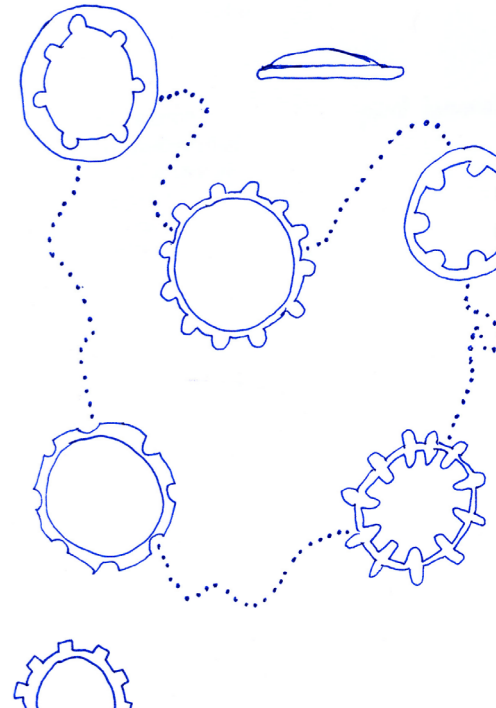
Kartta fotoetsausta varten on otettu ja käsitelty Barcelonan katukarttakirjasta

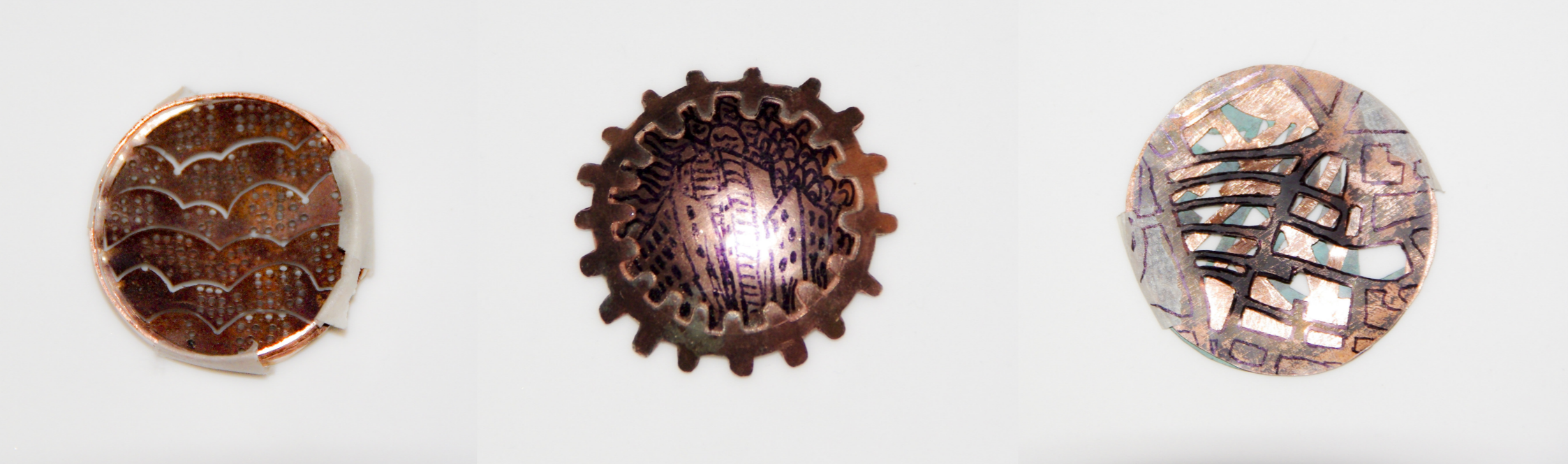
Pintakerroksien koruun minulla oli ollut mielessä alusta asti seinäpiirroksia, jotka halusin yhdistää kaikkeen mikä vallitsee kaupungissa, sillä seinäpiirroksia on tehty kaikesta, mikä vallitsee tekohetkellä, ne ovat sosiaalista viestintää, tai usein vallan vastustustamista. Ajatukseni korusta olisi samankaltainen kuvallinen ja sanallinen viestintä, joka löytyy graffiteista. Samoin esittävä kuva tuntui luonnollisimmalta vaihtoehdolta korun katutyylin ilmaisemiseen. Päätin tehdä kuvallisen pinssikorun, jota voi käyttää myös kaulakoruna. Kuva-aiheet ovat sarjakuvamaisia ja kuvittavat ajatuksia kaupungin käytöstä ja tunteesta. Ajatus pinssistä oli mukana myös varhaisemmassa vaiheessa, sillä se on edelleen katumuodissa suosittu, johon se on tullut käsittääkseni punktyylistä. Pinseissä oli viestejä ja aatteita ihan kuin heidän musiikissaankin. Niitä käytetään massoittain ja usein myös mainontaan, mutta sekään ei mielestäni pilaa niiden hauskuutta.

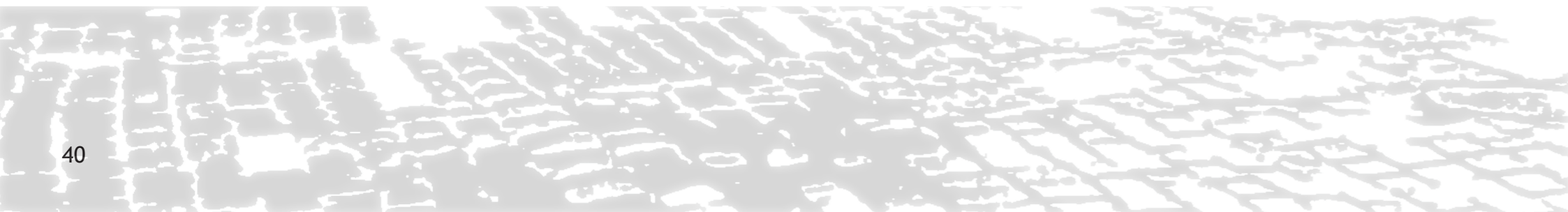
Kuvaluonnoksia koruun

Hahmomallikokeiluja kupariin

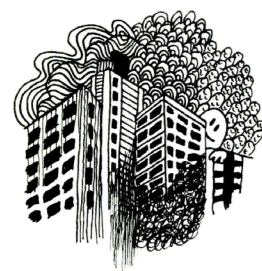

7.3 Korujen valmistus

Historiallisen kaupunkiympäristön koru on tehty hopeasta ja kuparista. Kolme karttakerrosta on niitattu yhteen ja jokainen kerros on käsitelty eri tavalla. Karttakuviot on toteutettu fotoetsaamalla ja patinointiin käytin kuparinitraattia sekä oksidia. Muotoilin osat ennen ikkunoiden leikkaamista, jonka jälkeen vain käsittelin pinnat ja niittasin koko komeuden yhteen.

Kaupungin pintaympäristön koru on hopeinen, jonka kuvat toteutin fotoetsaamalla ja plitsaamalla. Piirsin kuvat itse huopakynällä. Ne on kehystetty eri muodoilla ja yhdistetty toisiinsa ketjuilla. Kehykset on kiinnitetty kuviin niittaamalla. Korun voi kiinnittää vaatteeseen käännettävillä hakaneuloilla ketjuineen pävineen. Mekanisiksi halusin valmistaa hopeisen neulan, mutta se ei kestäisi räsitusta, sen sijaan kiinnitin kääntöpuolelle ostetut hakaneulat.

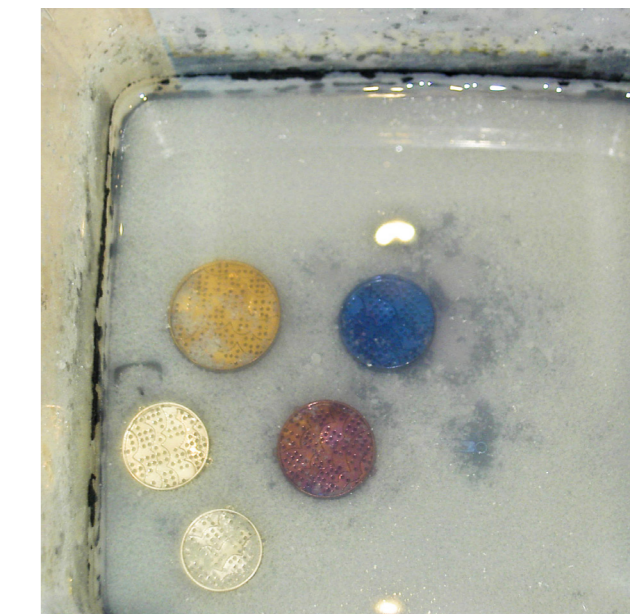
Uuden ympäristön koru on tehty kokonaan hopeasta ja rakennettu monesta osasta. Kiillotin korun huipuksi rummussa, jonka jälkeen värjäsin sen liuoksella siniseksi. Poistin urushi-lakan kiilloitusaineella ja pumpulilla väriä reunoista jättäen sitä vain sisäpuolelle "pilvien" lomaan. Väri on niin heikosti kiinni, että se lähtee helposti pyyhkimällä. Jäljelle jääneen värin suojasin lakalla, josta toivon ettei se muuta sävyä ajan kuluessa. Ikkunat ovat porattuja reikiä ja pilvet käänsin asentoonsa vasta kun, poistin sinistä väriä.

Pintaelementti-korun piirroskuvat

Korut värjäntymässä.
Värjäysliemi on seostettu
sodium thiosulfaatista,
sitruunahaposta,
lyijyasetaatista ja
vedestä.
Värjättävät kappaleet käyvät
läpi eri sävyjä värjäysajasta riippuen:
kultainen, ruskea, violetti,
sininen, harmaansininen

8. Korut

Melodia Hopea, kupari, patina

Ihmisten suhde kaupunkiin on ilmaistu korussa muistoina, mielikuvina ja tietona, joita edustavat kadunnimet. Ajankohtaa ilmaisen patinalla, korun täytyy näyttää vanhahtavalta, samoin kuparin sävy tuo mieleeni vanhat esineet. Koru puhuttelee kirjatulla kokemuksilla ja kerroksellisuudellaan.

Potpuri Hopea, plitsi, hakaneula

Korussa ihmisen suhdetta kaupunkiin kuvaan viestinnällä ja kaupunkituntemuksilla. Ajankohta tulee ilmi populaarikulttuurimaisuutena ja koru puhuttelee sanomien kautta. Kaupunki herättää minussa ajatuksia, jotka löytyvät korun kuva-aiheina: kaupunki vapauttaa ihmisen, se on synnin ja saasteiden tyyssija, voit olla mitä haluat; rikollinen tai supersankari, mainonnan aggressiivisuus ja kaupungin hälyn kaaos.

Rapsodia Hopea, värjäys

Korussa ihmisten suhde kaupunkiin näkyy pilvilinnaodotuksena. Ajankohtaa ilmaisee kiilto ja sen modernius korumallina, koska se ei ole täysin perinteinen. Puhuttelu tulee ilmi, kun korua käyttää, se on näyttävä, kiiltävä ja välkkyvä, aivan kuin mikä tahansa upouusi pilvenpiirtäjän huippu.

Lähikuva korun kartan kadunnimistä

Koru peilaa sävyjä ympäristöstänsä

9. Arviointini prosessista

Tavoitteeni oli haastava, mutta olen tyytyväinen kaulakorusarjaani, jolla olen mielestäni tavoittanut aiheen ja tunnelmat, sekä saanut korut omannäköisiksi. Olisin halunnut tehdä mekanismit koruihin sopivimmiksi, mutta ajan ollessa rajallinen jouduin tekemään kompromisseja. Aiheeni oli aluksi todella laaja ja uiskentelin pitkään syksyn puolella epäetoisuuden syvissä vesissä kierrellen ja kaarrellen työtäni, mutta se selkeni viikko viikolta pyörittäessäni sitä mielessäni uudestaan ja uudestaan aiheen muokkautuessa kaupungiksi, jonka huomasi olleen ajatuksissani mukana alusta asti. Kaupunkiaihe on minulle rakas ja uskon sen välittyvän työstäni ja ajatuksistani. Ajoittain painiskellessani aiheeni eri osa-alueiden kanssa tehdessäni valintoja tuntui, kuin olisin juossut suossa, mutta aina tavoitettuani keskeisiä ajatuksia onnistuin hyppäämään harppauksien eteenpäin. Prosessini pysyi mielenkiintoisena alusta loppuun, en kokenut saaneeni siitä tarpeekseni missään vaiheessa, mikä jättää sen myös tulevaa käyttöä varten tervetulleeksi teemaksi. Kirjallisten lähteiden käyttö vei minua eteenpäin epätoivon hetkillä. Ne ohjailivat suuntaani, sillä ne herättivät minussa paljon ajatuksia, joita innostuin viemään pidemmälle aiheeni raameissa. Lähdemateriaalin käyttö ei ilmene tekstissäni selkeästi, koska vein prosessia eteenpäin lähinnä omien pohdintojeni perusteella.

Ajankäyttö on aina tuntunut minulle ongelmalliselta, enkä nytkään itselleni tyyppilliseen ikävään tapaan missään vaiheessa prosessiani seurannut aikatauluja, vaan tein kaiken omaan tahtiin. Omaan tahtiin eteneminen tuntuu minulle paljon mieleisemmältä kuin aikataulujen orjallinen noudattaminen, sillä väkisin tekeminen johtaa huonoihin hätäratkaisuihin. Tosiasiahan on, että valmista täytyy tulla deadlineen mennessä. Tulevaisuudessa uskoisin aikataulujen noudattamisen auttavan prosessien hallinnassa ja tasaisessa etenemisessä.

Uskon prosessini kehittäneen muotoilumenetelmiäni, sillä se oli tarpeeksi haastava. Perekäyttyäni enemmän korun puhuttelevuuteen ja sen olemukseen viestimediana aiheen toteutukselle sain evästeitä ilmaisuun, joka on mielestäni tärkeä osa toimivaa muotoilua. Voin sanoa nauttineeni opinnäytetyön tekemisestä, sillä aiheeni oli todella kiinnostava ja sen käyttö suunnittelussa hauskaa. Luova työ on kuin synnytys, kun on saanut lopputuloksen ulos unohtaa saman tien kaiken sen aiheuttaman kivun ja tuskan.

10. Lähteet:

Kirjalliset lähteet:

Arto Haapala (editor), The city as cultural metaphor, Studies in urban aesthetics, Gummerrus 1998
Anne-Mari Forss, Paikan estetiikka, Eletyn ja koetun ympäristön fenomenologiaa, Yliopiston paino 2007
Michel Maffesoli, maailman mieli yhteisöllisen tyylin muodoista, Tammer-paino OY 1993
Burman, Koho, Honkanen, Korpela, Kyttä..., Ympäristön kokeminen ja havainnollistaminen, Valtion teknillinen tutkimuskeskus 1991

Sähköiset lähteet:

http://en.wikipedia.org/wiki/city_metropolis,_urban...

Kuvalähteet:

s.14 http://farm4.static.flickr.com/3029/3053535368_541840d668.jpg
s.18,19,20 <http://www.mospromstroy.com/f/1/global/footer-promo-2.jpg>
s.38 www.online-boston-hotels.com
s.41 Anca Masek
Jussi Riihelä, Kuvat koruista tekijän päällä
www.pixadus.com
www.leenks.com
Cuttermore Paul, Buildings for tomorrow

Kirjallisuus:

Tapio Periäinen, Metropoleista muotoiluun, Rakennusalan kustantajat 1996
Jo Waterhouse, David Penhallow, Concrete to canvas: Skateboarders' Art, Laurence King Publishing 2005
Paris Graffiti, Thames and Hudson Ltd 1986
Sheila De Vallee, Architecture for the future, Terrail 1996
Pauline von Bonsdorff, Arto Haapala, Aesthetics in the Human Environment, Gummerrus 1999

11. Liitteet

Mindmapit

